

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

*Вячеслав Рум'янцеv,
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України,
професор кафедри історії держави і
права України та зарубіжних країн
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

УДК 340.0 (477)

Структура, організаційні та правові форми діяльності Української Центральної ради

Центральна рада виникла в умовах лютневої революції 1917 р. як громадсько-політична установа. Дуже скоро вона стала центром українського національного руху, головним змістом якого було національно-державне відродження України, на початку цього шляху набуття Україною автономії у складі демократичної, федеративної Російської республіки, згодом проголошення Української Народної Республіки і врешті її повної державної самостійності і незалежності. Масштабність висунутого завдання вимагала набуття Центральною радою відповідного державно-правового статусу, який, з одного боку, робив би її представницьким органом українського народу, виразником його волі, а з іншого надавав би їй можливість висувати і вирішувати такі значні проблеми державотворення, які мали установчий характер.

Перетворення Центральної ради в революційний парламент України в тих умовах відбувалося в двох напрямках – розширення її складу, що робило раду представницьким органом українського народу, що виражав його волю та набуття Центральною радою ознак парламенту через удосконалення її структури, організаційних та правових форм діяльності.

Формування організаційних структур Центральної ради в напрямку набуття парламентських ознак почалося практично з перших днів її існування. В повідомленні газети «Вісти з Української Центральної ради» за 19 березня 1917 р. йшлося про створення Ради та її перших структурних підрозділів: президії (голова Ради, два його заступники, писар та скарбник) і дев'яти комісій [1].

Після Українського національного конгресу (6-8 квітня 1917 р.)

відбулося подальше удосконалення структури яке свідчило про завершення організаційного періоду та перетворення Ради на активний, дійовий чинник політичного життя в Україні та за її межами.

В день обрання Центральної ради, 8 квітня 1917 р. відбулися перші загальні збори Центральної ради, які стали її вищим органом та провідною організаційною формою, завдяки якій забезпечувалась колегіальна, демократична робота Центральної ради.

Порядок роботи загальних зборів Центральної ради склався в перші місяці її роботи. Збори скликалися як в черговому так і позачерговому порядку. Розпочиналися вони із затвердження протоколу попереднього засідання, що виключало можливість помилок, а тим паче фальсифікації. Потім загальні збори переходили до розгляду питань порядку денного. Прийняті зборами документи іменувалися універсалами, деклараціями, постановами, ухвалами, рішеннями, резолюціями. На перших порах була відсутня назва законів, хоча багато із прийнятих загальними зборами документів за своїм змістом і значенням були законами і в подальшому набрали таку силу.

Ці напрацювання в роботі загальних зборів увійшли в перший регламент Центральної ради «Наказ Української Центральної ради», затверджений 23 квітня 1917 р. [2, т. 1, с. 71-72] (далі – «Наказ»). В ньому зазначалося, що загальні збори «визначають напрям і характер всієї роботи» Центральної ради. Загальні збори могли бути чергові та екстрені. Чергові збори мали скликатися один раз на місяць. Члени Центральної ради запрошувалися на загальні збори повістками та через оголошення в українських газетах. При цьому подавався порядок денний зборів. Екстрені збори скликалися Комітетом Центральної ради «при нагальній потребі». Запрошення на них відбувалося аналогічним чином. «Наказ» не встановлював кворума

для правомочності чергових зборів, напевно через невизначеність на той час остаточного складу Центральної ради. А стосовно екстрених зборів містив норму, що вони «вважаються дійсними при всякій кількості присутніх».

За період існування Центральної ради відбулося дев'ять загальних зборів. Їх компетенція не визначалася, а складалася в ході практичної діяльності. Вона свідчить про те, що компетенція охоплювала найбільш важливі питання державно-правового та соціально-економічного життя України та її дій на міжнародній арені. Перелік конкретних питань, які вирішувалися на загальних зборах свідчить про їх вагомість, а відтак важливий внесок в процес державотворення в Україні.

Перші загальні збори (8 квітня 1917 р.) перевірили і затвердили список членів Центральної ради, обраних українським національним конгресом, та обрали її виконавчий орган - Комітет Центральної ради [2, т. 1, с. 65].

Другі загальні збори (22-23 квітня 1917 р.) розглянули питання про українізацію війська, ухвалили перший регламент Центральної ради «Наказ» [2, т. 1, с. 71-72].

У центрі уваги третіх загальних зборів (7-9 травня 1917 р.) стояли питання взаємостосунків з Тимчасовим урядом, зокрема відрядження делегації до Петрограда з метою розв'язати питання про право українського народу на національно-територіальну автономію [2, т. 1, с. 82-84].

Четверті загальні збори (1-3 червня 1917 р.) заслухали звіт В. Винниченка про поїздку делегації Центральної Ради до Петрограда, та повідомлення про відхилення Тимчасовим урядом домагань автономії України. Збори постановили звернутися до українського народу із закликом «негайного закладення підвалин автономного ладу в Україні», що стало підґрунтям проголошення І Універсалу [2, т. 1, с. 101].

Після чотирьох загальних зборів Центральної ради подальші її загальні засідання стали іменуватися сесіями [3, с. 27-28].

П'ята сесія Центральної ради (20 червня 1917 р.) затвердила склад Генерального секретаріату та його декларацію, ухвалила ряд резолюцій, що стосувалися реорганізації Центральної ради, поповнила її представниками національних меншин, які проживали в Україні, вирішила провести у Києві З'їзд народів Росії, які прагнули федеративного устрою країни, внесла зміни до статуту Комітету Центральної ради, розширила його права та кількість членів, обговорила хід переговорів лідерів Центральної ради з делегацією Тимчасового уряду в Києві, схвалила II Універсал [2, т. 1, с. 106-156].

Шоста сесія (5-9 серпня 1917 р.) обговорювала ситуацію, яка виникла після відмови Тимчасового уряду затвердити «Статут вищого управління України» та спробою замінити його «Тимчасовою інструкцією Генеральному секретаріату», порушила питання про скликання Українських Установчих зборів, засудила ініціативу Тимчасового уряду провести у Москві 12 серпня Державну нараду [2, т. 1, с. 220-254].

Сьома сесія (29 жовтня – 2 листопада 1917 р.) обговорювала ситуацію, що склалася після падіння Тимчасового уряду та збройного інциденту в Києві [2, т. 1, с. 370-383].

Восьма сесія (12-17 грудня 1917 р.) обговорювала питання про мир і землю, та хід підготовки до виборів Українських Установчих зборів [2, т. 2, с. 16-38].

Дев'ята сесія (15–25 січня 1918 р.) схвалили закони про землю та 8-годинний робочий день, внесла зміни у закон про вибори до Українських Установчих зборів, обговорила хід мирних переговорів у Бресті, ситуацію, що склалася у зв'язку з наступом більшовиків та повстанням на заводі «Арсенал», схвалила реор-

ганізацію Малої ради, затвердила В. Голубовича на посаді голови Ради народних міністрів [2, т. 2, с. 108-125].

Незважаючи на те, що загальні збори (сесії) мали широкі повноваження, вони не завжди були ефективною структурою Центральної ради. Політичні емоції, демагогія та популізм інколи переважали на зборах над конструктивною політикою. Окремі засідання мали мітинговий характер, перетворювалися на словесні баталії представників численних партійних фракцій. Іноді ледь не доходило до вирішення справ кулаками. Ось як протокол подає обговорення II Універсалу на п'ятій сесії Центральної ради: «Після промови т. Ковалевського стався інцидент. Настрій у присутніх дуже нервовий і підвищений. Виступаючий Христюк починає говорити про те, щоб жодних переговорів не провадити; пропонує винести резолюцію в тому смислі, що ми щитаємо переговори перерваними. В секторі соціал-демократів починається шум. Чути вигуки: «Досить! Не треба! Геть!». До трибуни підбігає з стиснутими кулаками М. Авдієнко. Його інші задержують. Шум продовжується. Голова довго дзвонить» [2, т. 1, с. 151]. II. Христюк згадував, що при обговоренні «Тимчасової Інструкції для Генерального секретаріату» на шостій сесії «відбулися небувало ще палкі та пристрасні дебати» [4, т. 1, с. 116]. Гостра політична конфронтація виникла між українськими соціал-демократами та есерами при обговоренні на восьмій сесії аграрного законопроекту. Досить точну загальну характеристику зібрань, з'їздів та інших форумів, що відбувалися в Україні під час революційних подій, дав С. Петлюра. Вона цілком може бути віднесена і до сесій Центральної ради. У листі до М. Удовиченка С. Петлюра пише, що ці форуми «були для мене показником не сили (реальної і зорганізованої) нашого народу, а демонстрацією національних емоцій, які

ще треба було мільйонним масам в собі усвідомити і які повинні шляхом послідовної боротьби перетрансформуватися в певні вольові рухи української нації, в певні акти боротьби за свої національно-державні змагання. Спочатку я мав ілюзію, що ці з'їзди можна використати для організації національної сили. Але швидко переконався, що вони тільки «празникова одіж», і що треба шукати тих, хто чорною роботою державною уміє творити певні реальні цінності» [5, с. 222]. Далі С. Петлюра пише про «засліпленість партій та гуртків», що ставала на перешкоді державотворчій діяльності. Матеріали загальних зборів (сесій) Центральної ради дають багато прикладів міжпартійної боротьби в Україні 1917-1918 рр. Невисока ефективність сесій Центральної ради стала очевидною для її лідерів уже влітку 1917 р. Провівши в першій декаді серпня 1917 р. шосту сесію, президія Ради, посилаючись на формальний привід - брак грошей - не скликала чергову сесію протягом двох з половиною місяців, хоча це суперечило регламенту, який передбачав скликати сесії кожного місяця. Закриваючи восьму сесію, М. Грушевський вважав, що вона буде останньою, оскільки 9 січня 1918 р. передбачалося відкриття Українських Установчих зборів. Проте сталося так, що вибори до Установчих зборів було зірвано. 11 січня 1918 р. Мала рада IV Універсалом проголосила самостійність Української Народної Республіки, а для затвердження цього історичного акту скликала чергову дев'яту сесію Центральної ради. Вона виявилась останньою. У лютому-квітні 1918 р. діяльність українського революційного парламенту Центральної ради забезпечувалася Малою радою.

Ефективність діяльності загальних зборів (сесій) знижалась в міру розширення складу Центральної ради через малу керованість їх роботою. Відтак виникала потреба в створенні постійно діючого повнова-

жного органу Центральної ради в період між її загальними зборами. Таким органом став Комітет Центральної ради, який став її виконавчим органом і проводив поточну роботу у період між загальними зборами. Завданням Комітету у відповідності до «Наказу» було «проводити роботу Центральної ради в конкретній, постійно змінюючійся обстановці моменту». У «Наказі» були конкретизовані завдання Комітету. Він обирав голів комісій, їх секретарів і скарбника Центральної ради, керував діяльністю її канцелярії, повідомляв про рішення загальних зборів і свої власні рішення губернські і повітові ради, готував загальні збори Центральної ради та проекти документів до них.

Перший склад Комітету (20 осіб) було обрано 8 квітня 1917 р. першими загальними зборами Центральної ради. Входили до нього президія ради (голова та два його заступники) і 17 членів. У відповідності до «Наказу» склад Комітету було розширено до 33 чоловік: президія Центральної ради – голова та два його заступники; 17 членів, обраних загальними зборами; 8 голів комісій Центральної ради. Комітету було надано право кооптувати до свого складу ще 5 осіб.

Функції Комітету згідно «Наказу» були пов'язані з організаційним забезпеченням діяльності загальних зборів Центральної ради, зокрема, скликання загальних зборів Центральної ради, підготовка доповідей і матеріалів до них, керівництво роботою комісій та канцелярії Центральної ради, доведення документів, прийнятих на загальних зборах, до відома губернських і повітових рад. Комітет в період між загальними зборами перебирав на себе і окремі повноваження Центральної ради – вносив зміни до складу Генерального секретаріату, вирішував питання політичного і економічного життя України, доповідаючи про них на найближчих загальних зборах Центральної ради.

Досить швидко Комітет став керівною структурою Центральної ради, оскільки формував ініціативи, які вносилися на розгляд загальних зборів, готував проекти найважливіших політичних рішень і навіть, як це сталося, з I Універсалом, схвалював і проголошував їх іменем Центральної ради. В руках Комітету зосереджувалися фінанси Ради, ним контролювалася і спрямовувалася поточна робота, здійснювався зв'язок з місцями.

Засідання Комітету відбувалися раз на тиждень. Вони вважалися правомочними за наявності 2/3 членів Комітету, якщо розглядалися законодавчі акти і не менше половини при розгляді інших питань.

Утворення в червні Генерального секретаріату не виключало з політичного життя Комітету Центральної ради. 23 червня інформуючи п'яту сесію про створення Генерального секретаріату, М. Грушевський зазначив, що створення нового виконавчого органу «не усуває Комітету Центральної ради, котрий має бути «Малою Центральною радою», несучи законодавчі функції в проміжках між двома сесіями» [2, т. 1, с. 116]. На одному з наступних засідань з ініціативою надати Комітетові в період між сесіями «всі функції, що належать Центральній раді», виступив М. Шраг. Ініціатива була підтримана. 29 червня 1917 р. постановою п'ятої сесії Комітет отримав право вирішувати «всі найважливіші негайні справи, які виникають між сесіями Центральної ради», а саме: скликати чергові та позачергові сесії; готувати доклади і матеріали до них; поновлювати склад Генерального секретаріату в період між сесіями; вирішувати всі негайні справи, що належать до компетенції Центральної ради [2, т. 1, с. 143-144]. Цією ж постановою до 40 осіб розширювався його склад. На початку липня Комітет поповнився ще на 30 % (18 осіб) політичними діячами, що репрезентували національні меншини [2, т. 1, с. 171]. У

липні 1917 р. Комітет змінив свою назву і став іменуватися Малою радою.

Подальше впорядкування організації та діяльності Малої ради сталося 1 серпня 1917 р., коли був затверджений регламент роботи Малої ради і її комісій [2, т. 1, с. 208-210]. У доповнення до вже існуючих положень визначалися переважно процедурні моменти, зокрема, під час засідання ніхто із членів Малої ради не міг виступати в одній справі більше як два рази: перший раз – 15 хвилин, другий – 5. Доповідач у часі не обмежувався, а на заключне слово йому надавалось до 20 хвилин. Під час обговорення доповідач мав право подавати репліки після кожного виступу, але не більше як по 5 хвилин. Генеральні секретарі завжди могли взяти слово поза чергою, але не для дебатів. За вимогою будь-якого члена Малої ради той чи інший момент засідання заносився до протоколу. На заяві до порядку денному відводилось 3 хвилини. Вів збори голова, але виступати при обговоренні питання поза чергою він не мав права.

Дебати припинялись за заявою 5 і більше осіб після голосування. Пропозиції до резолюцій надавались письмово. При їх обговоренні промовці мали по 2 хвилини. Якщо питання задавалось із зали, то сформульовані вони мали бути так, щоб можна було сказати у відповідь тільки «так» чи «ні». Якщо розпочиналася дискусія з приводу правок чи доповнень до резолюцій, то слово надавалось по черзі: тому, хто «за», тому, хто «проти». Голосувати за відсутніх членів Малої ради ніхто не мав права. Закрите голосування проводилось за вимогою не менше 5 членів Малої ради, поіменно 10. Рішення приймалися простою більшістю, а коли кількість «за» і «проти» була однаковою, то питання знімалося з розгляду. Поправки до стенограми попереднього засідання могли вноситися протягом одного дня після її надання.

Регламент відкривав широкі можливості для діяльності Голови Центральної ради. Незмінним головою Малої ради був М. Грушевський. Він скликав і вів збори, пропонував порядок денний, керував обговоренням, підводив його підсумки, встановлював порядок голосування пропозицій, що надходили від фракцій [2, т. 1, с. 208-209]. М. Грушевському вдалося без особливих зусиль тримати Раду під своїм контролем і вести її обраним курсом. Він був дієвим головою, тонким політиком, який при потребі вмів надати засіданням Центральної ради «деякі парламентські апаранси» [6, с. 30]. Відстоюючи свої погляди, М. Грушевський не зупинявся перед можливістю піти у відставку.

Регламент обійшов мовчанням питання про підвітність Малої ради. І хоча на 6-9 сесіях заслуховувалися звіти Малої ради, але вони мали швидше інформативний, а не підвітний характер. По суті, Мала рада відіграла провідну роль у діяльності Центральної ради. «Мала рада, тільки вона мала значення, так як пленум Центральної ради збирався раз на декілька місяців і, відтворюючи у розширеному масштабі те ж співвідношення сил, не вносив нічого нового» [6, с. 120]. Цікава і така деталь: коли на сьомій сесії бундівець Золотарьов вніс пропозицію підтвердити постанову Малої ради щодо повстання у Петрограді, головуєчий М. Грушевський, не ставлячи пропозиції на голосування, обмежився реплікою: «постанови Малої ради мають таку саму силу, як і повної Ради». Пояснення було сприйняте без заперечень і з повним розумінням [2, т. 1, с. 374-377].

Склад Малої ради формувався на основі пропорційності між фракціями, які склали Центральну раду. Позапартійний голова ради мав заступників від чотирьох українських партій, два відповідальні секретарі президії належали до УПСР, а два — до УСДРП. У серпні 1917 р. з 65 членів Малої ради до українських

партій належали 35, єврейських — 15, російських — 10, польських — 4 особи [7, с. 44]. Найбільше місць у Малій раді — 14 — мали УСДРП та УПСР. Кількісний паритет у Малій раді між цими партіями зберігався до початку 1918 р. 12 січня М. Шраг від імені фракції українських соціаліст-революціонерів виступив з пропозицією «на найближчій засіданні пленуму переобрати Малу раду пропорційно до складу Ц. ради» [2, т. 2, с. 105]. Така реорганізація відбулася на дев'ятій сесії. Коментуючи цю подію, газета «Народна воля» 24 січня 1918 р. повідомляла: «В реорганізованій Малій раді дається по одному місцю фракціями соціаліст-самостійників, народних соціалістів та молдаванів (румунів). Решта добавочних місць дається в Малій раді фракції соціаліст-революціонерів. Всього в Малій раді має бути 82 члени відповідно фракційному складу Великої ради». Отже, на початку 1918 р. українські есери збільшили своє представництво у Малій раді вдвічі, провід Центральної ради опинився у їхніх руках, вони ж очолили Раду народних міністрів УНР.

Мала рада увібрала в себе органічні риси Центральної ради, однак її засідання виявилися більш продуктивними, ніж загальні збори (сесії). Більшість з найвідповідальніших політичних рішень Центральної ради було прийнято Малою радою. Тільки після проголошення III Універсалу Української Народної Республіки Мала рада прийняла закони: про творення суду в Україні іменем УНР, про вибори до установчих зборів УНР, про амністію, про виключне право Центральної ради видавати законодавчі акти, про утворення Генерального суду, про Українську академію мистецтв, про державні кошти УНР, про Український державний банк та ін.

Законодавча робота набула подальшого розвитку після проголошення IV Універсалом самостійності і незалежності УНР. Мала рада ух-

валила закони про ратифікацію Брестської мирної угоди, про Державний прапор УНР, про громадянство УНР, про випуск знаків Державної скарбниці, про обрання суддів, про адміністративно-територіальний устрій УНР, про запровадження григоріанського календаря та середньо-європейського часу.

Квінтесенцією законодавчої діяльності Малої ради стало затвердження Конституції УНР 29 квітня 1918 р. (Статут про державний устрій, права і вольності УНР).

Важливим структурним елементом, підпорядкованим Малій раді, були постійні та тимчасові комісії Центральної ради. Перші з них було сформовано ще в березні 1917 р.: фінансова, правнича, шкільна, агітаційна, редакційна, друкарських справ, маніфестаційна та інформаційне бюро [1]. Тоді завдання і функції комісій не визначались, а були затверджені лише їх керівники.

Питання правового статусу Комісій були окреслені в «Наказі». Комісії утворювались Комітетом в міру потреби для ведення і розв'язання конкретних справ та для підготовки різних питань до засідань Комітету і загальних зборів Центральної Ради. Комісії перебували під керівництвом і доглядом Комітету. Члени комісій як і їх голови могли бути і не члени Центральної ради [2, т. 1, с. 72].

Вдосконалювались і організаційні основи роботи комісій. Вони створювались у разі потреби у складі, який визначався кожного разу окремо. В залежності від значущості і складності проблеми основне завдання комісій полягало в підготовці рішень до сесій Центральної ради і засідань Малої ради. Проекти відповідних рішень заздалегідь роздавалися членам ради. Перше засідання тільки що утвореної комісії скликала президія Малої ради. На ньому обирався голова і писар. Комісіям передавалось право у разі потреби кооптувати до свого складу інших членів з дорадчим голосом. По закінченню

роботи від комісії обирався доповідач. Розгляд того чи іншого питання на сесії Центральної ради, або Малої ради розглядалися лише після доповіді Комісії.

Засідання комісій як і самої Малої ради були відкритими. Якщо виникла потреба у закритих засіданнях, то питання про це вирішувалось більшістю у дві третини голосів. На закритих засіданнях могли бути присутніми лише члени Малої ради, їх заступники, генеральні секретарі та окремі спеціально запрошені особи.

9 серпня 1917 р. регламент роботи Малої ради та її комісій було затверджено на VI сесії Центральної ради. Він ввібрав у себе всю попередню практику організації та діяльності Малої ради і комісій і містив дві новачки, стосовно технічних моментів регламенту: по-перше, не обмежувались часом промови; по-друге, встановлювалось, що чергова сесія Центральної Ради скликається не пізніше, як через місяць після попередньої. Порядок денний розсилається за два тижні при меншому терміні члени Центральної ради оповіщувалися телеграфом.

Службовці апарату Центральної ради об'єднувались в канцелярію на чолі з директором та його помічником. Канцелярія поділялась на 6 відділів: загальний, кодифікаційний, видавничий, бухгалтерський, бібліотечний та господарський. У свою чергу, загальний відділ складався з 6 підвідділів (канцелярія, стенографічний, особистого складу, адресний, інформаційний та експедиція), господарський – з 3 підвідділів (гараж, друкарня, комендатура), а видавничий мав у своєму складі редакції газети «Вісті Української Центральної Ради». Канцелярія Центральної ради діяла на основі Статуту [8, ф. 1115, оп. 1, с. 2 – Арк. 30-31], згідно з яким всі її співробітники входили до складу загальних зборів канцелярії на чолі з Комітетом співробітників. Такі збори мали скликатися щорічно, лише вони вносили

зміни до Статуту, усували з посад службовців, утворювали грошові фонди з внесків співробітників, слідували за умовами праці тощо.

В складі Центральної ради та її Комітету (Малій ради) були створені партійні фракції: соціал-демократів (УСДП), радикал-демократів (УРДП), есерів (УПСР), націонал-революціонерів (УНРП), а також фракція позапартійних соціалістів та фракція трудовиків.

Крім того в складі Центральної ради, як представницького органу існувало представництво багаточисельних громад: спілки автономістів, учительської спілки, товариства «Просвіта», українських правників, військових, кооперативних та жіночих товариств.

Буквально на початку існування Центральної ради буда створена Президія Центральної ради. Вона виконувала функції повсякденного керівництва підготовчої роботи до загальних зборів, згодом, сесій Центральної ради, а потім і засідань Малої ради. 26-27 червня 1917 р. до складу Президії додатково були обрані чотири заступника голови (Шраг, Веселовський, Ніковський, Крижижанівський) і чотири секретарі (Чечель, Постоловський, Чикаленко, Левченко).

Після четвертих загальних зборів Центральної ради Президія Центральної ради стала і президією Малої ради [3, с. 30].

Список використаних джерел

1. *Вісті з Української Центральної Ради.* – 1917. – № 1. – 19 березня.
2. *Українська Центральна рада. Документи і матеріали.* У двох томах. – К.: Наук. думка, 1996.
3. *Мироненко О. М.* Світоч української державності. Політико-правовий аналіз діяльності Центральної ради / О. М. Мироненко. – К., 1995.
4. *Христюк П.* Замітки і література до історії української революції 1917-1920 / П. Христюк – Т. I-IV, Відень, 1921-1922.
5. *Петлюра С.* Статті. – К., 1993.
6. *Гольденвейзер А. А.* Из киевских воспоминаний / Революция на Украине по мемуарам Белых / А. А. Гольденвейзер. – М. – Л. 1930.
7. *Дорошенко Д.* Історія України 1917 - 1923 рр. Т. 1. : Доба Центральної ради / Д. Дорошенко. – Ужгород, 1932.
8. *Центральний Державний архів вищих органів влади і управління України.*

Рум'янцев В. О. Структура, організаційні та правові форми діяльності Української Центральної ради

Розкривається процес становлення Центральної ради як революційного парламенту України під час революційних змагань 1917-1918 рр. Досліджується розвиток організаційних форм діяльності Центральної ради – загальних зборів, згодом сесій, становлення їх компетенції через визначення предметів відання та повноважень. Проаналізовано розвиток організації та діяльності Комітету (Малої ради) – порядок формування, склад, повноваження, законодавча діяльність. Розкрито роль допоміжних структур Центральної ради – Президії, партійних фракцій, технічного апарату.

Ключові слова: загальні збори, сесії Центральної ради; Комітет, Мала рада, порядок формування, склад, компетенція; Президія, партійні фракції, технічний апарат Центральної ради.

Румянцев В. А. Структура, организационные и правовые формы деятельности Украинской Центральной рады

Раскрывается процесс становления Центральной рады как революционного парламента Украины во время революционных событий 1917-1918 гг. Исследуется развитие организационных форм деятельности Центральной рады – общего собрания, впоследствии сессий, становление их компетенции через определение предметов ведения и полномочий. Проанализировано развитие организации и деятельности Комитета (Малой рады) – порядок формирования, состав, полномочия, законодательная деятельность. Раскрыта роль вспомогательных структур – Президиума, партийных фракций, технического аппарата, Центральной рады.

Ключевые слова: общее собрание, сессии Центральной рады; Комитет, Малая рада, порядок формирования, состав, компетенция. Президиум, партийные фракции, технический аппарат Центральной рады.

Rumyantsev V. Structure, organizational and legal forms of activity of the Ukrainian Central Rada

The formation of the Central Rada is discussed as a revolutionary Parliament of Ukraine during the revolutionary events of 1917-1918. The development of organizational forms of activities of the Central Council – General Assembly later sessions, development of their competence in determination of subjects of conducting and powers, is examined. The development of the organization and activities of the Committee (Small happy) – the order of formation, composition, powers, and legislative activity, is analyzed. The role of support structures – the presidency, political parties, of technical apparatus, of the Central Rada, is discussed.

Key words: General meeting, session of the Central Council; the Committee, Mala Rada, formation, composition, competence. The presidency, the party factions, the technical apparatus of the Central Rada.